

בלי זכויות, בלי פרטיות, בלי כבוד: כל מה שעושים לנו היום, יעשו לכולנו מחר

הלזזול בזכויות האזרחים נמצא כבר הרבה שנים בעלייה • זכות כל אדם, אזרח ותושב, לכבוד, חירות, הליך משפטי תקין, חיים בביטחון, לשוויון ולקניין. הזכויות האלה הן בסיס החברה, המדינה. הן גם הזכויות של נוח • אומרים ש"מגיע לנו" למען הדמוקרטיה, העתיד והצדק "לדעת את האמת" על הדרך שבה מונו ומתמנים שופטים. נכון, מגיע לנו – אבל לא על חשבון זכויות האדם והחוק • פרשנות
טלה קורין-ליבר 21/1/19

1.

תחת המונח היפה "אינטרס ציבורי חשוב" מביאה "פרשת אפי נוח" את הפגיעה בזכויות האזרח לשיא חדש, מפחיד ומסוכן. לפרוץ לטלפון פרטי ולעשות שימוש במידע ממנו - לא חשוב איך הושג, מי נתן, מי קיבל, איזה אינטרס אחר זה משרת, או כמה טלפונים ניידים יש לאפי נוח - זו פגיעה קשה ובלתי סבירה בזכויות האזרח, בחוק הגנת הפרטיות, ובחוק היסוד כבוד האדם וחירותו. פגיעה בבני-אדם שאמורים לחיות במדינה חופשית.

2.

נוח איש כוחני, אפשר בלתי מוסרי, עשה מעשה פלילי לכאורה. אולי יש לו או אין לו "קופת שרצים" - הוא בטוח לא טרוריסט, לא 'פצצה מתקתקת'. לא רוצח עם סכין או אקדח שמסכן חיים. לכן, החוקים האלה כולם חלים עליו גם אם הוא נחקר, נעצר, במעצר-בית או כל דבר אחר. הם חלים על רוב-רובם של האזרחים והתושבים. מה שאנשי המשטרה והפרקליטות, באישור שופט, עושים בחקירת נוח, הם עושים לרבים רבים אחרים. כל יום. רבים מהם, רוב-רובם, זכאים וישרים. רק שהאחרים לא זוכים לכותרות. אלא לעתים רחוקות מאוד.

יותר מזה, צריך להיות ברור וידוע שכל מה שעושים לנו היום, יעשו לי/לך מחר. לכולנו. גם אם לקבוצת אנשים נדמה היום שהם 'חסינים' בהיותם מקושרים, הרי מחר הכול יכול להתהפך להם, ועליהם. מחר ימונו לשלטונות הדין אנשים אחרים, עם קשרים ואינטרסים אחרים, ואז גם הפריבילגיות יעברו למחוזות אחרים. לכולם יש פוטנציאל לסבול מאותה הפקרות: בלי זכויות, בלי פרטיות, בלי כבוד, ובלי חירות. שום חירות. ההתנהלות בפרשת אפי נוח מושכת בדיוק למקום הזה.

3.

נוח, יהיה מי שיהיה, עשה מה שעשה, הוא הרבה-הרבה פחות חשוב מעקרון זכות כל אדם, אזרח ותושב, לכבוד, חירות, הליך משפטי תקין, חיים בביטחון, לשוויון ולקניין. הזכויות האלה הן בסיס החברה, המדינה. הן גם הזכויות של נוח. אומרים שהנושא 'מאוד חשוב' ש"מגיע לנו" למען הדמוקרטיה, העתיד והצדק "לדעת את האמת" על הדרך שבה מונו ומתמנים שופטים. נכון, מגיע לנו - אבל לא על חשבון זכויות האדם והחוק. שום שוטר, פרקליט או שופט הגיוני לא יכול, לא זכאי, לעשוק ולגזול את הזכות הזו. כי עיקרון הוא עיקרון. זכות היא זכות, וחוק זה חוק. לא משתנה, לא גמיש, לא קשור לשם שנמצא באופנה או שיצא ממנה.

4.

הרבה שנים מונו כאן שופטים בדרכים נסתרות מעיני הציבור. אלא שכל עוד ההתארגנות, הסחר-מכר, הפוליטיקה הפנימית, הקואליציות היו טובות למי שהיו טובות - זה נמשך. כל עוד מונו "אנשינו" כינו את זה עליונות המשפט והשפיטה. הרי ידוע שרוב-רובם של עורכי הדין וגם הפוליטיקאים בוועדות למינוי שופטים, נהגו שנים רבות ליישר שורות עם השופטים בוועדה. לא רק בגלל הרוב שהיה להם, ולא רק בגלל הטענה על יכולתם לבדוק את איכות

השופטים המתמודדים. התמיכה הרציפה של עורכי דין ופוליטיקאים באלה שהשופטים העדיפו הייתה בעיקר כדי לבנות או לשמור על אינטרסים וחברות. להיות מוזמנים לאירועים שנערכים בנבחרת המשפטית הגבוהה, וכדי להבטיח לעצמם ולשותפיהם שיתקבלו ב'עין טובה' כאשר ייפגשו עם שופטים בבית המשפט.

פריצת הטלפון של נוח לא לבדה. המשטרה, מלווה בפרקליטות, לחצה על הנחקרות בפרשה למסור "מרצון" את הטלפון שלהן, ולהתיר פתיחת הודעות (...ואם לא תיתני את הטלפון שלך מרצון - זה סימן שאת יודעת למה... אז תיראי חשודה...), כי זה קריטי ל"אינטרס הציבורי"; שנדע איך מתמנים שופטים. אם זה כל-כך קריטי לדעת איך מתמנים השופטים, אז איך קורה שלא קיימת שקיפות מלאה במעשה הבחירה. אם זה כל-כך קריטי, עד כדי רמיסת חוקים, ראוי שהוועדה תתבקש לפרסם את שמות המתמודדים, קורות החיים, תפנה לציבור להביע עמדה על כל אחד מהם. כשזה מינוי לבית המשפט העליון - גם לבצע שימוע פומבי-ציבורי בכנסת. אבל לזה יש התנגדות. טוענים כי שקיפות ושימוע הם "פופוליזם".

5.

המתמחה ועורכת הדין נחקרות על קיום יחסי מין עם נוח, תמורת דבר זה או אחר. הכותרת התקשורתית המחויכת והצינית היא - 'מינוי שופטים תמורת יחסי מין'. אם אלה לא היו נשים, שמוחן דל והן מתמסרות בקלות לידי המוסקסות של יו"ר הלשכה הגברי החזק והתאוותן, המינוחים בלי ספק היו שונים. זכותן ועניינן של נשים בוגרות לקיים יחסי מין או יחסים אחרים עם מי שהן רוצות. גם למטרות שהן רוצות. כמו גברים. מוסר - זה העניין שלהן ושלחם, לא של המשטרה ולא של הפרקליטות. אבל אלה בחרו לקחת את החלק העסיסי הזה, כדי לעשות ממנו כותרות.

6.

עוד משהו: אפילו אם נוח תמך ופעל עבור אינטרס של נשים שהיה עימן בקשר, במה זה הרבה יותר גרוע, הגון ומוסרי מאשר התמיכה המאסיבית והמתמשכת באינטרסים משפחתיים וחבריים במינוי שופטים? במינויים בפרקליטות? הררי מידע, כולל שמות, נכתבו על "טכניקת המינויים" ארוכת-השנים של אלה. שמור/שמרי לבני ואשמור לבתך, סדר/י לאשתי/בעלי ואסדר לאחותך, זוגתך וחבריך. אז פתאום אירוע מינוי הוא המסעיר והנורא?

7.

הזלזול בזכויות האזרחים נמצא כבר הרבה שנים בנפילה. "יש במדינת ישראל ריבוי מעצרים, יותר מאשר במקומות אחרים בעולם, ויותר ממה שהיה בעבר", דיווח ד"ר יואב ספיר, ראש הסנגוריה הציבורית לוועדת החוקה בכנסת, במאמר האחרון.

80% מהמעצרים, כולל המעצרים הממושכים, נגמרים בלא כלום. מעצר הפך לסוג של עונש וסחיטת הודאות - אמיתיות או לא. 80%-90% הרשעות בבתי משפט. ריבוי הסדרי טיעון.

עוד מדווח הסנגור הציבורי הראשי: שימוש מופרז בהליכים פליליים, גם כאשר מדובר באנשים במוגבלות נפשית, חברתית וכלכלית ("תיקי עוני"). עוד נמסר אז כי בישראל קיימת זה שנים תופעה מתרחבת של השמדת מוצגים או אובדן מוצגים בתום הליך משפטי, מה שמייצר מכשול בלתי עביר למשפט חוזר, וגם לחשיפת הרשעות-שווא.

המשך ההתדרדרות: הצעת חוק "פרי העץ המורעל" - עניין שעלה שוב לכותרות בחקירת נוח - לפסילת ראיות שהושגו באמצעי לחץ פסולים - הונחה פעם אחר פעם, לאחרונה לפני 4-5 שנים בוועדת החוקה. ומאז לא זזה משם, כי שוטרים ופרקליטים לא אוהבים הפרעה בעבודתם, וחברי-כנסת פוחדים מהם. זה גם מה שקורה הרבה שנים בהצלחה למנוע חקיקה המחייבת עורך דין בזמן חקירת נאשם. יש תיקים ש"נחקרים" 15-17 שנים, בלא החלטה. נחקרים לא מקבלים אישור סיום חקירה, ואם הם פונים, אחרי שנים, מסתבר ש"ממש במקרה הגיע אתמול מידע מודיעיני חסוי", והמבקש נקרא שוב לחקירה. האדישות לזכויות אזרח מביאה לאסונות חברתיים. העובדה שלפני כחודשיים קראו נשיא המדינה ראובן ריבלין, ושרת המשפטים איילת שקד, לצעירים יוצאי אתיופיה שנגדם נפתחו תיקים פליליים, לפנות ולבקש מחיקת רישום פלילי - היא הודאה חדה וברורה לשליפה המהירה ולהפליית כהי העור מאתיופיה.

עוד משהו, בעוד הכול מצקצקים על עוני ועניים - הזלזול החרוף בזכויותיהם נמשך בלא מילת ביקורת ציבורית. לא מכבר "תפסה" המשטרה איש צעיר, שגנב מטבע של 10 שקלים מקופת צדקה של בית-כנסת. האיש, כבן 26, שהפך להומלס כתוצאה מטרגדיה משפחתית, ללא עבר פלילי הודה מיד. אבל שוטרינו המצוינים העבירו אותו למעצר לילה, ולמחרת ביקשו מהשופט 5 ימי מעצר בעילות של שיבוש הליכי משפט וסיכון ביטחון הציבור.

יצוין כי שופט השלום בבאר-שבע דחה את הבקשה, וביקר בחריפות רבה את המשטרה. בערך באותה עת דרשה המשטרה להאריך את מעצרה של גברת נוספת, אחת ממובילות מחאת תושבי שכונת דרום תל-אביב, ולקבוע תנאים מגבילים וערבויות כספיות. המשטרה טענה כי האישה, כבת 70, מהווה סכנה לשלום הציבור. שופט שלום, ואחריו שופטת המחוזי בתל-אביב, דחו את בקשת המשטרה וקבעו: האישה לא מסוכנת, ואם יש לכם עילה - קודם תמצו את החקירה.